

Струка (назив): ЕКОНОМИЈА, ПРАВО И ТРГОВИНА				
Занимање (назив): ЕКОНОМСКИ ТЕХНИЧАР, ТРГОВАЧКИ ТЕХНИЧАР, ЦАРИНСКИ ТЕХНИЧАР, ПОСЛОВНО ПРАВНИ ТЕХНИЧАР, БАНКАРСКИ ТЕХНИЧАР				
Предмет (назив): ПРЕДУЗЕТНИШТВО				
Опис (предмета): стручно-теоријски предмет				
Модул (наслов): ПРЕДУЗЕТНИШТВО И ПРЕДУЗЕТНИЧКА ИДЕЈА				
Датум: 2022. година	Шифра:	Редни број: 01		
Сврха				
Изучавањем овог модула обезбјеђује се основно пословно знање и вјештине за развој предузетничких особина и способности ученика за преузимање иницијативе и одговорности за сопствену будућност.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Сарадња и повезивање са осталим предметима. У настави са ученицима оштећеног вида простор уредити на начин да њима буде познат. Уколико долази до измјене простора, ученике обавјестити о томе. Позиција и положај мјеста ученика у учионици потребно је организовати на начин да ученик има могућност да прати наставу, види таблу и чује наставника а све то у зависности од преосталих и функционалне употребе визуелних способности. Пожељно је да позиција мјеста ученика буде у близини табле и катедре наставника. Наставу концептуализовати на начин да буде у што већој мјери заснована на познатом искуству, конкретним примјерима и очигледним наставним средствима. У настави са ученицима оштећеног вида а који при томе могу да прате визуелне садржаје, пожељно је користити аудиовизуелна средства у циљу што бољег приближавања апстрактних појмова. То се односи на употребу дигиталне технологије и садржаја са интернета у којима су на адекватан начин приказани садржаји који се обрађују.				
Циљеви				
Стицање основних знања о предузетништву. Развијање предузетничких вјештина и предузетничког начина размишљања. Разрада пословне идеје и покретање властитог посла.				
Теме				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Појам и значај предузетништва 2. Основне одреднице предузетништва 3. Профил успјешног предузетника 4. Утицај окружења на предузетништво 5. Предузетничка идеја 				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			

<p>1. Појам и значај предузетништва</p>	<ul style="list-style-type: none"> -упознаје појам предузетништва, његов настанак и историјски развој; - објашњава значај предузетништва и његов утицај на лични и друштвени развој; -наводи и објашњава мотиве за бављењем предузетничким бизнисом. 	<ul style="list-style-type: none"> - тумачи појам и значај предузетништва; - препознаје особености предузетништва; -увиђа како се током историје развијала мисао о предузетништву; - процјењује значај мотивационих фактора у предузетништву; - уочава примјере предузетништва у свом окружењу. 	<ul style="list-style-type: none"> - развија свијест о значају иновативности, предузетништва и предузимања одговорности за самозапошљавање; -користи информационе технологије; - примјењује знање и развија вјештине у непосредном и релевантном окружењу; - развија логичко размишљање о појединим периодима развоја предузетништва; - развија свијест о значају предузетништва за развој економије и друштва у цјелини; - развија способност рјешавања проблема; - развија позитивну идентификацију са предузећем; - развија осјећај за уочавање бизнис шансе гдје је други не виде; - развија пословну одговорност при одлучивању; - развија осјећај за поштовање принципа који воде успјешном пословању; - развија способност изражавања властитих аргумената и закључака о потенцијалним пословним 	<ul style="list-style-type: none"> - Поред усменог излагања, које се своди на појашњавање основних појмова предузетништва, ученике оспособљава за самостално проналажење, систематизовање и коришћење информација из различитих извора (стручна литература, интернет, часописи, уџбеници), како би могли да изводе закључке о значају предузетништва за привредни напредак сваког друштва. -Према потреби користи читач екрана са говорним софтвером те обрасце на увећаној штампи, Брајевом писму или у електронској форми. -Дијалогом анализира значај предузетништва и мотиве предузетника. - Ученике мотивише да пронађу примјере успјешних предузетника у свом окружењу.
<p>2. Основне одреднице предузетништва</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознаје улогу предузетника за одвијање предузетничког процеса; -објашњава разлику између идеје и пословне шансе; -разликује предузетништво у малом и великом предузећу; - објашњава улогу иновација у предузетништву; -објашњава однос између предузетништва и власништва; - препознаје ризике у предузетништву и 	<ul style="list-style-type: none"> -наводи елементе предузетничког процеса; -разликује поједине врсте иновација; -анализира шта предузетнику омогућава власништво; -набраја врсте ризика у предузетништву; - наводи примарне интересе предузетника и менаџера; -уочава елементе (креативност и менаџмент искуство) као основе за дефинисање 	<ul style="list-style-type: none"> - развија способност рјешавања проблема; - развија позитивну идентификацију са предузећем; - развија осјећај за уочавање бизнис шансе гдје је други не виде; - развија пословну одговорност при одлучивању; - развија осјећај за поштовање принципа који воде успјешном пословању; - развија способност изражавања властитих аргумената и закључака о потенцијалним пословним 	<ul style="list-style-type: none"> - Кроз дискусију указати на значај улоге предузетника за добијање финансијске подршке. - Дијалогом анализира грешке које предузетници праве када је ријеч о пословним идејама. - Ученике мотивише и ангажује да наводе примјере за поједине врсте иновација. - Подстиче ученике да наводе начине на које предузетник може да смањи ризик у пословању. - Ангажује ученике (рад у групи или у пару) да графички представе и објасне значај појединих профила у појединим фазама животног циклуса бизниса, такође да направе паралелу између развоја човјека и развоја бизниса.

	<p>начине за њихово смањивање;</p> <ul style="list-style-type: none"> - појашњава улогу предузетника и менаџера у појединим фазама развоја предузећа. 	појединих профила.	<p>идејама;</p> <ul style="list-style-type: none"> -развија добру комуникацију са окружењем у циљу лакше реализације пословне идеје; - развија способност употребе стручне терминологије у усменом и писменом облику. - развија смисао за прегледност, организованост и уредност; - развија способност прикупљања статистичких података за исраживање и анализу приликом започињања новог бизниса; -прилагођава се промјенама у радном окружењу; - развија иницијативност, креативност, комуникативност и склоност ка тимском раду. 	
3. Профил успјешногпредузетника	<ul style="list-style-type: none"> -наводи карактеристике успјешног предузетника; -оцјењује улогу и значај искуства за успјешно вођење предузетничког подухвата; -идентификује основне вјештине у предузетништву; -разликује технике за утврђивање предузетничких предиспозиција. 	<ul style="list-style-type: none"> - рангира поједине карактеристике према њиховом значају; - наводи врсте искуства које могу олакшати предузетнички бизнис; - уочава значај различитих вјештина за успјешну реализацију предузетничких подухвата; -оцијени своје предузетничке предиспозиције. 		<ul style="list-style-type: none"> - На основу претходно стеченог знања ученике оспособљава да самосталнопрепознају важност личних карактеристика предузетника. - Мотивише ученике да самостално или у тиму, на конкретном примјеру предузетника из свог окружења објасне менаџерско искуство; - Припрема примјере (тестове, анкете у форми питања и одговора) на основу којих ученици могу да оцијене своје предузетничке предиспозиције (укажу на постојање или непостојање одређених предузетничких предиспозиција).
4. Утицај окружења напредузетништво	<ul style="list-style-type: none"> - објашњаваутицај окружења на предузетничку активност; - разликује кључне елементе окружења; - објашњава значај породице као најближег окружења предузетника; - објашњава добре и лоше стране породичног посла. 	<ul style="list-style-type: none"> - анализира стандарде повољног пословног окружења; - анализира улогу породице у покретању бизниса; - проналази примјерезаугладање у ближој средини. 		<ul style="list-style-type: none"> - Мотивише ученике да самостално или у тиму, на конкретном примјеру указују на основне карактеристике данашњег пословног окружења у свјетским размјерама. - Подстицати ученике да закључе на који начин поједини елементи окружења утичу на предузетништво. - Мотивише ученике да самостално или у тиму анализирају и презентују предностии недостатке породичног посла.

<p>5. Предузетничка идеја</p>	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава основне критеријуме за утврђивање предузетничких идеја; - упознаје облике у којима се бизнис идеје појављују и изворе њиховог проналажења; - објашњава методе за прикупљање предузетничких идеја; - идентификује факторе у анализи идеја; - наводи предности и недостатке могућих начина реализације предузетничких идеја; - наводи предности и недостатке могућих облика власништва; - препознаје потенцијалне изворе финансирања предузетничких идеја. 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује идеје од бизнис идеје; - прикупља пословне идеје из разних извора; - стиче вјештине за анализирање и проналажење сопствене пословне идеје; - анализира предности и недостатке постојећег бизниса, отпочињања новог бизниса и франшизинга; - анализира предности и недостатке соло бизниса, партнерстава и корпоративног модела; - анализира сопствене и позајмљене изворе финансирања. 		<ul style="list-style-type: none"> - Уз помоћ наставника ученици воде дискусију о потенцијалним изворима предузетничких идеја. - Подстицати ученике да употребом различитих метода проналазе предузетничке идеје; - Методом заједничког размјењивања идеја ангажује ученике да уоче предности и недостатке куповине постојећег предузећа, отпочињања новог бизниса и франшизинга. - На основу конкретних примјера радом у пару или у групи анализира предности и недостатке соло бизниса, партнерстава и корпоративног модела. - Организује дискусију у разреду о реалним могућностима финансирања и задуживања. - Пожељно је организовати посјету предузећу како би се ученици могли упознати о начину дјеловања и опстанка тог предузећа на тржишту. - У обради градива користи радне листове, квиз, приказе, индивидуалне и групне презентације, израду постера и есеја.
<p>Интеграција</p>				
<p>Садржај овог модула се преклапа са садржајима из других предмета, ученик може користити раније стечена знања и користити као основу за даље школовање.</p>				
<p>Извори</p>				
<p>Одговарајући уџбеници, стручна литература и часописи, примјери из праксе, статистички подаци, ТВ емисије, подаци са интернета.</p>				
<p>Оцјењивање</p>				
<p>Континуирано праћење напредовања ученика се одвија на сваком часу, свака активност ученика је добра прилика за процјену напредовања у остварењу задатака предмета и давања повратне информације, а оцјењивање ученика се одвија у складу са Правилником Министарства просвјете и културе Републике Српске.</p>				

Струка(назив): ЕКОНОМИЈА, ПРАВО И ТРГОВИНА				
Занимање (назив): ЕКОНОМСКИ ТЕХНИЧАР, ТРГОВАЧКИ ТЕХНИЧАР, ПОСЛОВНО ПРАВНИ ТЕХНИЧАР, БАНКАРСКИ ТЕХНИЧАР, ЦАРИНСКИ ТЕХНИЧАР				
Предмет (назив): ПРЕДУЗЕТНИШТВО				
Опис (предмета): стручно-теоријски предмет				
Модул (наслов): АНАЛИЗА И ПЛАНИРАЊЕ БИЗНИСА				
Датум: 2022. година		Шифра:		Редни број: 02
Сврха				
Модул омогућава ученицима стицање и развијање основних знања и вјештина за предузетништво.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
<p>За разумијевање овог модула неопходно је да ученици савладају претходни модул, у циљу оспособљавања за израду бизнис плана.</p> <p>У настави са ученицима оштећеног вида простор уредити на начин да њима буде познат. Уколико долази до измјене простора, ученике обавјестити о томе. Позиција и положај мјеста ученика у учионици потребно је организовати на начин да ученик има могућност да прати наставу, види таблу и чује наставника а све то у зависности од преосталих и функционалне употребе визуелних способности. Пожељно је да позиција мјеста ученика буде у близини табле и катедре наставника.</p> <p>Наставу концептуализовати на начин да буде у што већој мјери заснована на познатом искуству, конкретним примјерима и очигледним наставним средствима.</p> <p>У настави са ученицима оштећеног вида а који при томе могу да прате визуелне садржаје, пожељно је користити аудиовизуелна средства у циљу што бољег приближавања апстрактних појмова. То се односи на употребу дигиталне технологије и садржаја са интернета у којима су на адекватан начин приказани садржаји који се обрађују.</p>				
Циљеви				
Циљеви овог модула су стицање знања о појединим дијеловима бизнис плана. Разумијевање финансијских, организационих и правних аспеката пословања.				
Теме				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бизнисплан 2. Маркетинг у предузетничком бизнису 3. Финансијски аспекти пословања 4. Организациони аспекти предузетништва 5. Правни и институционални оквир и подршка развоју предузетништва 				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
		Ученик је способан да:		
1. Бизнисплан	-дефинише појам и указује на значај израде бизнис плана; -објашњава структуру	-разумије важности креирања пословног плана; -наводи и анализира елементе бизнис плана.	- развија свијест о значају иновативности, предузетништва и предузимања	-На почетку модула користити „олују идеја“ и вођењем дискусије помоћи ученицима у креативном осмишљавању бизнис идеја и одабиру најповољније.

	бизнис плана.		одговорности за самозапошљавање; -развија вјештину израде SWOT анализе; -развија способност за формулисање и процјену пословних идеја; -развија свијест о улози и значају маркетинг плана; -развија способности анализе тржишта; -користи информационе технологије; -примјењује знање и развија вјештине у непосредном и релевантном окружењу; -развија логичко размишљање о појединим периодима развоја предузетништва; -развија свијест о значају предузетништва за развој економије и друштва у цјелини;	Група ученика окупљена око једне идеје требала би израдити једноставан бизнис план за сопствену бизнис идеју, уз подршку наставника.
2. Маркетинг у предузетничкомбизнису	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава суштину маркетинга; - наводи елементе маркетинг микса; - анализира интерне и екстерне факторе употребом матрице за SWOT анализу; -наводи кораке у изради маркетинг плана; - упознаје се са методологијом истраживања тржишта; - дефинише маркетинг стратегије. 	<ul style="list-style-type: none"> - анализира значај маркетинга; -примјењује маркетинг микс за конкретну пословну идеју; -користиSWOT анализу; -прикупља и анализира информације о тржишту; - користи маркетинг стратегије; -израђује и презентује маркетинг план. 	<ul style="list-style-type: none"> - развија способност за формулисање и процјену пословних идеја; -развија свијест о улози и значају маркетинг плана; -развија способности анализе тржишта; -користи информационе технологије; - примјењује знање и развија вјештине у непосредном и релевантном окружењу; - развија логичко размишљање о појединим периодима развоја предузетништва; -развија свијест о значају предузетништва за развој економије и друштва у цјелини; - развија способност рјешавања проблема; - развија позитивну идентификацију са предузећем; - развија осјећај за уочавање бизнис шансе гдје је други не виде; - развија пословну одговорност при одлучивању; - развија осјећај за поштовање принципа 	<ul style="list-style-type: none"> - Подстиче ученике да самостално кроз дискусију објасне инструменте маркетинг микса, користећи се примјером. -Упућује ученикена израду SWOT анализе за сопствену пословну идеју. -Подучава ученике методологији израде маркетинг плана за сопствену пословну идеју. - Ученике ангажује да креирају упитник за истраживање тржишта. - Ученике ангажује да прикупе и анализирају информације о купцима и конкуренцији. -Подстиче ученике да презентују рад пред разредом (маркетинг план) користећи презентацију у Power Point-у.
3. Финансијски аспектипословања	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише појам инвестиција; -објашњава појам и значај биланса стања и биланса успјеха; -наводи и графички приказује врсте трошкова; -прави разлику између прихода и расхода, с једне стране, и прилива и одлива, с друге стране; -дефинише тачку рентабилности; 	<ul style="list-style-type: none"> -саставља биланс стања и биланс успјеха на примјеру; -објасни на примјеру појам и врсте трошкова, цијену коштања и инвестиције; - анализира токове готовине; - израчунава преломну тачку рентабилности; -израчунава и анализира показатеље ликвидности, степена задужености и рентабилности. 	<ul style="list-style-type: none"> - развија способност рјешавања проблема; - развија позитивну идентификацију са предузећем; - развија осјећај за уочавање бизнис шансе гдје је други не виде; - развија пословну одговорност при одлучивању; - развија осјећај за поштовање принципа 	<ul style="list-style-type: none"> - Методом заједничког размјењивања идеја ангажује ученике да утврде обим инвестиција и структуру финансирања на примјеру своје предузетничке идеје. -Мотивише ученике да примијене стечено знање у изради биланса стања и успеха за конкретну пословну идеју. - Приказује графички фиксне и варијабилне трошкове. -Бира задатке за израчунавање трошкова и цијене коштања, чије рјешавање може помоћи бољем разумјевању кретања трошкова. -Приказује графички и бира задатке за израчунавање преломне тачке

	-објашњава основне финансијске показатеље.		који воде успјешном пословању; - развија способност изражавања властитих аргумената и закључака	рентабилности . -Упућује ученике да користе информације из биланса стања и биланса успјеха, израчунају одређене показатеље и на тај начин сагледају финансијску позицију.
4. Организациони аспектипредузетништва	-објашњава појам организације као активности и институције; -објашњава појам организационе структуре; -објашњава разлику између предузетничке и менаџерске организације.	-уочава значај добре организације за функционисање било које активности или институције; - разликује modele организовања.	потенцијалним пословним идејама; -развија добру комуникацију са окружењем у циљу лакше реализације пословне идеје; - развија способност употребе стручне терминологије у усменом и писменом облику;	-Подстиче ученике да самостално кроз дискусију објасне појам и значај организације. -Користи шематске приказе различитих модела организовања; -Упућује ученикеда наводећи примјере објасне разлику између предузетничке и менаџерске организације. - Мотивише и наводи ученикеда одаберу одговарајућу организациону структуру за пословну идеју.
5. Правни и институционални оквир и подршка развојупредузетништва	- познаје правне норме за отпочињање бизниса; - објашњава разлику између предузетника и привредног друштва; - описује основне кораке у процесу регистрације привредних субјеката; - познаје институције за подршку предузетништву.	- анализира могуће правне форме за отпочињање бизниса; - наводи могуће начине финансирања сопствене дјелатности; - разликује облике нефинансијске подршке у окружењу (информације, тренинг и консалтинг).	- развија смисао за прегледност, организованост и уредност; - развија способност прикупљања статистичких података за исраживање и анализу приликом започињања новог бизниса; -прилагођава се промјенама у радном окружењу; - развија иницијативност, креативност, комуникативност и склоност ка тимском раду; -развија способност за формулисање и процјену пословних	- Упознаје ученике с важношћу регистрација привредне дјелатности, као и с правним формама привредних друштава предвиђених домаћим законодавством. - Презентовати документацију која је потребна за регистрацију предузетника. - Подстиче ученике да презентују бизнис план за сопствену бизнис идеју и оцијене бизнис план на основу задатих критеријума. - Према потреби користи читач екрана са говорним софтвером те обрасце на увећаној штампи, Брајевом писму или у електронској форми.

			идеја; - развијасвијест о важности поштовања закона;	
--	--	--	---	--

Интеграција

Садржај овог модула се преклапа са садржајима из других предмета, ученик може користити раније стечена знања и користити као основу за даље школовање.

Извори

Одговарајући уџбеник из предузетништва, стручна литература и часописи, примјери из праксе, статистички подаци, ТВ емисије и подаци са интернета.

Оцјењивање

Континуирано праћење напредовања ученика се одвија на сваком часу, свака активност ученика је добра прилика за процјену напредовања у остварењу задатака предмета и давања повратне информације, а оцјењивање ученика се одвија у складу са Правилником Министарства просвјете и културе Републике Српске.